

ผลของการนวดทารกแบบมัตติโมคัลโลนทารกคลอดก่อนกำหนดต่อพัฒนาการทารกและปฏิสัมพันธ์
ระหว่างมารดาและทารก

นางสาว อภิวันท์ นิยมลักษณะสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2797-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF INFANT MULTIMODAL MASSAGE IN PRETERM INFANTS ON
INFANT DEVELOPMENT AND MOTHER - INFANT INTERACTION

Miss Apiwan Niyomluksakool

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Developmental Psychology

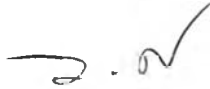
Faculty of Psychology
Chulalongkorn University

Academic Year 2002

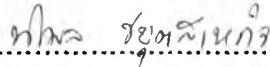
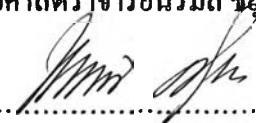

ISBN 974-17-2797-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการนวดทารกแบบมัลติโมดัลในทารกคลอดก่อนกำหนด
ต่อพัฒนาการทารกและปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก
โดย นางสาว อภิวันท์ นิยมลักษณะสกุล
สาขาวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณระพี สุทธิวรรณ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรณระพี สุทธิวรรณบุศย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรมล ชูตสาหกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณระพี สุทธิวรรณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร)

อภิวัฒน์ นิยมลักษณะสกุล: ผลของการนวดทารกแบบมัลติโมดัลในทารกคลอดก่อนกำหนด
ต่อพัฒนาการทารกและปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก (THE EFFECT OF INFANT
MULTIMODAL MASSAGE IN PRETERM INFANTS ON INFANT DEVELOPMENT AND
MOTHER-INFANT INTERACTION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. พรรณระพี สุทธิวรรณ: 117 หน้า
ISBN 974-17-2797-6

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ Quasi-Experiment ในรูปแบบของ Posttest-only Control Group Design เพื่อศึกษาผลของการนวดแบบมัลติโมดัลในทารกคลอดก่อนกำหนดที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวและพัฒนาการทางสติปัญญาของทารก รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก

กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาและทารกคลอดก่อนกำหนดที่มีอายุครรภ์ระหว่าง 34-35 สัปดาห์ ที่คลอดและรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลรามาริบัติ จำนวน 18 คู่ แบ่งกลุ่มทารกโดยวิธีการสุ่มแบบ Accidental Sampling ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 9 คน และกลุ่มควบคุม 9 คน ทารกคลอดก่อนกำหนดในกลุ่มทดลองได้รับการนวดแบบมัลติโมดัลจากมารดา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิธีการนวดทารกแบบมัลติโมดัล แบบวัดพัฒนาการทารก Bayley Scales of Infant Development-II (Bayley, 1993) และแบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก Teaching Scale (Barnard, 1978) และใช้สถิติแบบ T-Test ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนวดแบบมัลติโมดัลมีผลดีต่อทารกคลอดก่อนกำหนด โดยทารกคลอดก่อนกำหนดที่ได้รับการนวดมีคะแนนพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวและพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงกว่า ($p < .01$) และมีคะแนนปฏิสัมพันธ์ต่อมารดาสูงกว่า ($p < .05$) ทารกคลอดก่อนกำหนดในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างระหว่างมารดาของทารกคลอดก่อนกำหนดทั้งสองกลุ่มในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อทารกของตน

สาขาวิชา.....จิตวิทยาพัฒนาการ.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4278153638: MAJOR DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY.

KEYWORDS: INFANT MULTIMODAL MASSAGE / PRETERM INFANT / INFANT DEVELOPMENT / MOTHER-INFANT INTERACTION.

APIWAN NIYOMLUKSAKOOL: THE EFFECT OF INFANT MULTIMODAL MASSAGE IN PRETERM INFANTS ON INFANT DEVELOPMENT AND MOTHER-INFANT INTERACTION. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. PANRAPEE SUTTIWAN, Ph.D. 117 pp. ISBN. 974-17-2797-6

This study was a quasi-experimental study with a posttest-only control group design. The purpose of the study was to examine the effect of the Infant Multimodal Massage Program in preterm infants on motor and mental development and mother-infant interaction.

Eighteen pairs of mothers and preterm infants participated in the study. Only infants born in Ramathibodi Hospital, Bangkok, Thailand with the gestational age between 34-35 weeks were recruited as participants of the study, using an accidental sampling technique. Preterm infants were divided into 2 groups; experimental group (N=9), and control group (N=9). Those who were in the experimental group were massaged by their mothers using the Infant Multimodal Massage Program. The instruments used in this study were the Infant Multimodal Massage Program, Bayley Scales of Infant Development-II (Bayley, 1993), and Teaching Scale (Barnard, 1978). T-test was utilized for statistical analysis.

Results of the study indicated that the Infant Multimodal Massage Program was beneficial for preterm infants. The preterm infants who recieved the massage (experimental group) had significantly higher scores on motor and mental development ($p < .01$), and significantly higher scores on infant-to-mother interaction ($p < .05$) than the ones in the control group.

However, no difference in mother-to-infant interaction scores was found between mothers in the experimental group and mothers in the control group.

Field of study.....Developmental Psychology.....Student's signature.....
Academic year.....2002.....Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณระพี สุทธิวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้เสียสละเวลาเพื่อทำการถ่ายทอดความรู้ ทั้งทางด้านทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติ รวมทั้งให้ข้อคิดและแนวทางต่างๆ ในการทำวิจัยตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ที่เปี่ยมไปด้วยความกรุณาในการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาในเรื่องของการทำวิจัยและให้ความรู้ทางด้านสถิติการวิจัยแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวิมลสาร และรองศาสตราจารย์ศิริวงศ์ ทับสายทอง ที่ได้ให้ความกรุณาเอาใจใส่และให้กำลังใจในการทำวิจัยในครั้งนี้แก่ศิษย์มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ นพ.ประชา - คุณประภาศรี นันทน์นฤมิตร และรองศาสตราจารย์ไฉไล เลิศธรรมเทวี ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ แก้ไข และให้คำแนะนำในการปรับปรุงวิธีการนวดทารก รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านไว้เป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณมารดาทุกท่านและทารกที่น่ารักทุกๆ คน ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ ที่ให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีซึ่งตลอดโครงการวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำห้องคลอด หอผู้ป่วยสูติกรรม 2 หอผู้ป่วยสูติกรรมพิเศษ และหอผู้ป่วยเด็ก 4 โรงพยาบาลรามธิบดีทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณเวณิกา ขวรสิน และคุณจินตนา พึ่งโพธิ์ ผู้ช่วยวิจัย ที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือผู้วิจัยในการทำวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณชนินทร์ มหารักษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือทุกๆ ด้านในการจัดทำรูปเล่มของคู่มือการนวดทารก จนสำเร็จเป็นรูปเล่มอย่างสวยงาม และคุณสาธิต เต็มนาที ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดเตรียมเครื่องมือต่างๆ ในการนำเสนอผลงาน

ขอขอบคุณ คุณปัทมา - คุณจันทิมา สุขสกุลชัย ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการออกแบบปกคู่มือการนวดทารกฉบับนี้ได้สวยงาม รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีซึ่งมาโดยตลอด

ขอขอบคุณบริษัท Abbott Laboratories ที่สนับสนุนผลิตภัณฑ์นมแก่ผู้ร่วมวิจัยทุกท่านในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณบริษัท Johnson & Johnson (Thailand) Limited ที่สนับสนุนค่าจัดพิมพ์คู่มือการนวดทารก

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา เป็นอย่างสูงที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

อภิวัฒน์ นิยมลักษณะสกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
1.4 ปัญหาในการวิจัย.....	40
1.5 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	40
1.6 สมมติฐานในการวิจัย.....	41
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	41
1.8 ข้อยกเว้นในการวิจัย.....	41
1.9 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	42
1.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	42
2. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	44
2.1 กลุ่มตัวอย่าง.....	44
2.2 การเตรียมการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	45
2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
2.3.1 วิธีการนวดทารกแบบมัตติโมคัล	46
2.3.2 แบบวัดระดับพัฒนาการทารก BSID-II.....	48
2.3.3 แบบวัดพฤติกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก.....	52
2.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	57
2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4. อภิปรายผลการวิจัย.....	62
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	74
รายการอ้างอิง.....	79

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก คู่มือวิธีการนวดทารกแบบมัดติโมคัล.....	88
ภาคผนวก ข แผนการสอนการนวดทารกแบบมัดติโมคัลสำหรับมารดา.....	89
ภาคผนวก ค แบบประเมินขั้นตอนการนวดทารกแบบมัดติโมคัล.....	100
ภาคผนวก ง แบบประเมินพัฒนาการทารก BSID-II.....	101
ภาคผนวก จ Teaching Scale.....	109
ภาคผนวก ฉ เอกสารชี้แจงข้อมูล / คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ.....	110
ภาคผนวก ช Consent Form	112
ภาคผนวก ซ เอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน.....	113
ภาคผนวก ฅ เครื่องมือที่ใช้ในการนวดทารก.....	114
ภาคผนวก ฎ เครื่องมือวัดพัฒนาการBSID-IIและเครื่องมือที่ใช้ในTeaching Scale...	115
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	116
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ระดับการศึกษาของมารดาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย.....	44
2. ถ้าับการมีบุตรของมารดาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย.....	45
3. คะแนนพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวและพัฒนาการด้านสติปัญญาของทารก....	59
4. คะแนนปฏิสัมพันธ์ที่มารดาแสดงต่อทารก.....	60
5. คะแนนปฏิสัมพันธ์ที่ทารกแสดงต่อมารดา.....	61